

Ανθρώπων έργο

Δάφνη Σούμαν: «Να μη ξαναθρηνήσουμε τραγωδίες»

Από Γιώργος Κιούσης -

Μαΐου 7, 2016

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΙΟΥΣΗ

Η ιστορία μιας γυναίκας και μιας πόλης που χάθηκε για πάντα μέσα στη φωτιά. Σμύρνη, 1905. Στο «Μαργαριτάρι της Ανατολής», την πόλη αυτή της απaráμιλλης ομορφιάς και αρμονίας, καταφτάνει ο Αβινάς Πιλάι. Είναι Ινδός, αλλά αυτό δεν τον εμποδίζει να ερωτευτεί την Εντίτ, κόρη πλούσιας λεβαντινικής οικογένειας. Οι δυο νέοι δε θα παντρευτούν ποτέ, και η Εντίτ θα φύγει για τη Γαλλία λίγο προτού η Σμύρνη παραδοθεί στις φλόγες, φανερώνοντας στον αγαπημένο της ένα μυστικό που θα τη στοιχειώνει. Δεκαεπτά χρόνια αργότερα, μια νεαρή κοπέλα,

Ελληνίδα χριστιανή, γίνεται μάρτυρας της σφαγής της οικογένειάς της καθώς τα κεμαλικά στρατεύματα μπαίνουν στη Σμύρνη. Ένας Τούρκος αξιωματικός τη σώζει, ωστόσο η κοπέλα δε θα μιλήσει ποτέ ξανά. Σμύρνη, 2005. Η εκατοντάχρονη Σεχραζάτ αποφασίζει να καταγράψει την ιστορία της. Και καθώς οι σελίδες γεμίζουν αναμνήσεις μιας ζωής, παλιά μυστικά θα έρθουν στο φως. Ένα μυθιστόρημα για μια πόλη και τους ανθρώπους της, που πέρασαν από το όνειρο και την ευτυχία στην απώλεια και την απόλυτη καταστροφή. Μια ιστορία που διαβάζεται σαν παραμύθι.

Μιλάμε με τη Δάφνη Σούμαν, συγγραφέα του βιβλίου *Η Σιωπή της Σεχραζάτ*, εκδόσεις Ψυχογιός.

-Θα χαρακτηρίζατε ιστορικό το βιβλίο σας;

Η Σιωπή της Σεχραζάτ είναι ένα ιστορικό μυθιστόρημα αλλά τα ιστορικά γεγονότα αποτελούν απλώς το πλαίσιο. Το μυθιστόρημα αφορά περισσότερο τους ανθρώπους, τα άτομα, την συμπεριφορά τους στον έρωτα, τον πόνο, τον πόλεμο και την μοιραία απώλεια και καταστροφή. Η ιστορία ξεκινά τα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, συνεχίζεται στην ελληνική Σμύρνη και τελειώνει στο Ιζμίρ, που από το 1922 είναι τουρκική πόλη. Περιέχει ένα στοιχείο «μαγικού ρεαλισμού»: Η Σεχραζάτ, η αφηγήτρια, έχει ξεπεράσει τα εκατό. Ζει σε μια μισοκατεστραμμένη έπαυλη στο Ιζμίρ και πιστεύει ότι ο θάνατος την ξέχασε. Με εξαίρεση την εκατοντάχρονη Σεχραζάτ, η αφήγηση στο υπόλοιπο βιβλίο γίνεται με τρόπο ρεαλιστικό σε ένα υπόβαθρο ιστορικών γεγονότων.

-Ένα παραμύθι από την ευτυχία στην καταστροφή;

Η ζωή στην Σμύρνη του 19ου αιώνα ήταν ωραία. Η Σμύρνη ήταν το ακμαιότερο λιμάνι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Άνθρωποι διαφορετικών εθνοτήτων και θρησκευμάτων κατάφερναν να μοιράζονται μια αρμονική καθημερινότητα, ιστορικά σπάνια. Καθολικοί και Ορθόδοξοι Χριστιανοί ζούσαν δίπλα-δίπλα με Εβραίους και Μωαμεθανούς. Το πολιτιστικό και μορφωτικό επίπεδο ήταν πολύ υψηλό. Υπήρχε έντονη δημόσια ζωή. Άνδρες και γυναίκες συμμετείχαν πολύ πιο ελεύθερα από ό,τι σε άλλα μέρη της Αυτοκρατορίας. Ήταν κάτι σαν παράδεισος, όπου ακόμη και ο φτωχότερος άνθρωπος είχε ένα αποδεκτό σπίτι και μια αρκετά καλή ποιότητα ζωής. Το

βιβλίο μου ξεκινά σε μια τέτοια Σμύρνη και η ιστορία προχωρά ως την καταστροφή της πόλης και μετά από αυτήν. Μπορεί να πει κανείς ότι περιγράφει το τέλος του κοσμοπολιτισμού και το πέρασμα στον εθνοκεντρισμό του 20ου αιώνα.

-Σε ποιους απευθύνεται το βιβλίο σας;

Ελπίζω να απευθύνομαι σε αναγνώστες που αγαπούν την καλή λογοτεχνία! Ελπίζω επίσης ότι αναγνώστες που ενδιαφέρονται για την ιστορία της Σμύρνης από μια διαφορετική σκοπιά θα βρουν κάποιο νόημα σ' αυτό το βιβλίο. Παρουσιάζω μια οπτική διαφορετική από την επίσημη ιστορία – τόσο την τουρκική όσο και την ελληνική.

-Τι δεν πρέπει να επαναληφθεί να να μην ξαναθρηνηήσουμε τέτοιες τραγωδίες;

Πιστεύω ότι στο προσωπικό επίπεδο υπάρχουν μερικά πράγματα που μπορούμε να κάνουμε. Πρέπει πάντα να κοιτάμε προς τα έσω – προς την καρδιά μας – και να εξαλείψουμε τους σπόρους του μίσους. Πρέπει να εστιάσουμε στα στοιχεία που μας ενώνουν ως ανθρώπους, ως κοινωνίες, και όχι σ' αυτά που μας χωρίζουν. Στην ενότητα υπάρχει πάντα δύναμη. Πιστεύω επίσης ότι η αναγνώριση του πόνου που προξενήσαμε στο παρελθόν, και η συγχώρεση, θα μπορούσαν κάπως να αποτρέψουν την αποσύνδεση των ανθρώπων μεταξύ τους.

-Κωνσταντινούπολη λατρεμένη πατρίδα;

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Κωνσταντινούπολη. Από πολύ νωρίς συνειδητοποίησα την μοναδική ομορφιά που με περιέβαλλε. Ταξίδεψα σε πολλά μέρη του κόσμου και η Κωνσταντινούπολη έχει αλλάξει από την εποχή της παιδικής μου ηλικίας, αλλά ακόμη και τώρα, όταν κοιτώ τα τουρκουάζ νερά του Βόσπορου ή τον ήλιο να δύει πίσω από την Αγια-Σοφιά, βλέπω όλου του κόσμου την ομορφιά και για λίγο τα προβλήματά μου εξαφανίζονται.

-Τι νοσταλγείτε από τα παιδικά σας χρόνια εκεί;

Μου λείπουν πολύ οι πλανόδιοι πωλητές τα καλοκαιρινά βραδάκια! Όταν ήμουν παιδί ένα σωρό πλανόδιοι πωλητές περνούσαν από το δρόμο μας. Το μόνο που χρειαζόσουν να κάνεις ήταν να κρεμάσεις ένα καλάθι από το παράθυρό σου και το γέμιζαν με ό,τι σου

χρειαζόταν: φρέσκο γιαούρτι, λαχανικά, φρούτα, παντόφλες, νυχτικά... Το βραδάκι, με το που έδνε ο ήλιος, τα παιδιά βγαίναμε και καβαλούσαμε τα ποδήλατά μας ή παίζαμε βόλους. Ο παγωτατζής ερχόταν με το καρότσι του. Ο καλύτερός του φίλος ήταν αυτός που πουλούσε πόπκορν, που κι αυτός εμφανιζόταν μετά τη δύση. Έπρεπε να διαλέξουμε το ένα ή το άλλο – πόπκορν ή παγωτό. Στεκόντουσαν πίσω από τα καρότσια τους όλο το βράδυ και κουβέντιαζαν όσο εμείς παίζαμε, μέχρι που οι μητέρες μας μάς φώναζαν να γυρίσουμε σπίτι για βραδινό. Τότε ήταν που όλος ο δρόμος μύριζε κεφτέδες και τηγανητές πατάτες. Πολύ μου λείπουν οι μυρωδιές και οι ήχοι από εκείνες τις καλοκαιρινές βραδιές.

-Ελληνες και Τούρκοι, ίδια μοίρα στο χρόνο;

Αυτές οι δύο εθνότητες έζησαν κοντά η μια στην άλλη για πολλούς αιώνες. Ιστορικά, ο διαχωρισμός τους είναι πολύ πρόσφατος. Πιστεύω ότι και οι δύο πλευρές εξακολουθούν να βιώνουν το σοκ του διαχωρισμού αυτού. Είναι ένα είδος πένθους. Όταν πρόκειται για ολόκληρες κοινωνίες, είναι αναγκαίο να περάσουν μερικές γενιές για να συλλάβουν το μέγεθος της απώλειας, και αυτό είναι που συμβαίνει ακόμη, και στις δύο χώρες μας. Η νέα γενιά Τούρκων και Ελλήνων εργάζονται πάνω σε πολλά αξιόλογα προγράμματα με σκοπό να γιάνουν τις πληγές του παρελθόντος. Το βιβλίο μου, ελπίζω είναι ένα κομμάτι αυτής της γέφυρας.

-Και συγγραφέας και καθηγήτρια γιόγκα;

Ναι, είμαι δασκάλα της Χάθα Γιόγκα. Έχω σπουδάσει κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου και έκανα μεταπτυχιακά με θέμα τις γυναίκες στην δημόσια ζωή της Τουρκίας, που συνειδητοποίησαν την ισλαμιστική τους ταυτότητα. Η Γιόγκα ήρθε στη ζωή μου αργότερα. Η συγγραφή ήρθε μετά την γιόγκα. Παρ' όλ' αυτά βλέπω μια κοινή γραμμή που ενώνει αυτά τα τρία. Μια κλωστή που τα δένει, καλύτερα. Και τα τρία θέματα εστιάζουν στην ανακάλυψη της δυναμικής που κρύβεται πίσω από την ορατή πραγματικότητα. Αυτό που βρίσκω πως είναι κοινό και στα τρία είναι η συνεχής αναζήτηση του αυθεντικού Εαυτού – η περιέργεια για το τι κρύβεται πίσω από τις σκιές, είτε πρόκειται για μια κοινωνία, για ένα άτομο ή για μια ιστορία.

-Είτε βραδιάζει είτε φέγγει μένει λευκό το γιασεμί;

Ναι. Πιστεύω ότι το γιασεμί πάντα παραμένει λευκό. Το βλέπω ως την ανθρώπινη καρδιά. Όσο πόνο κι αν υπομείνει, η ανθρώπινη καρδιά πάντα διατηρεί την ικανότητά της να βλέπει και να αναγνωρίζει την αθωότητα του καθενός.

ΔΕΙΤΕ ΣΧΕΤΙΚΑ: <https://www.youtube.com/watch?v=cnrrObl2cIA>

Η **ΔΑΦΝΗ ΣΟΥΜΑΝ** γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Είναι κοινωνιολόγος, συγγραφέας και καθηγήτρια γιόγκα, ενώ έχει αρθρογραφήσει εκτενώς πάνω σε θέματα πνευματικότητας, Ιστορίας και ψυχολογίας. Λατρεύει τα βιβλία και γράφει από παιδί. Ταξιδεύει συνέχεια, αντλώντας έμπνευση από τις χώρες που επισκέπτεται και τους ανθρώπους που γνωρίζει. Ζει πλέον μόνιμα στην Αθήνα, είναι παντρεμένη με Έλληνα, και μαζί εργάζονται συνεχώς για την ανάπτυξη δεσμών φιλίας και πολιτισμού μεταξύ των δύο χωρών. Το μυθιστόρημα **Η ΣΙΩΠΗ ΤΗΣ ΣΕΧΡΑΖΑΤ** είναι το πρώτο που μεταφράζεται στα ελληνικά.